

28. møde.

Tirsdag den 19. april kl. 13.

Fjerde næstformand (Ninn-Hansen):

Medlem af folketinget *Ejler Koch* har meddelt mig, at han fra og med den 19. april 1977 nedlægger sit mandat som medlem af folketinget.

Medlem af folketinget *Erhard Jakobsen* har meddelt mig, at han på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 20. april samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Medlemmer af folketinget *Ingolf Knudsen*, *Brusvang*, *Erhard Jakobsen* og *Mimi Jakobsen* har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v. (Lovf. nr. L 164).

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Ingolf Knudsen*) (CD):

Jeg skal herved fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v.*, idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Kjeld Olesen.

Fjerde næstformand (*Ninn-Hansen*):

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 19. april 1977, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Jes Schmidt.

Fjerde næstformand (*Ninn-Hansen*):

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 25. april 1977, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (*Tastesen*) (S):

Som det blev meddelt ved mødets begyndelse, har hr. *Ejler Koch* nedlagt sit mandat som medlem af folketinget fra og med i dag.

Endvidere har tinget nu under de foregående punkter på dagsordenen vedtaget at meddele orlov til 2 medlemmer og at indkalde disse stedfortrædere.

Jeg skal herefter tillade mig at gøre indstilling om godkendelse dels af en stedfortræder som ordinært medlem og dels af to stedfortrædere som midlertidige medlemmer.

Hr. *Ejler Koch* er valgt i Københavns amtskreds, og 1. stedfortræder for socialdemokratiet i denne amtskreds er kulturminister og miljøminister *Niels Matthiasen*. Denne har imidlertid meddelt, at han ikke ønsker at modtage det nu ledigblevne mandat som ordinært medlem af folketinget, og der er herefter rettet henvendelse til 2. stedfortræder, forbundssekretær *Hans Jørgen Jensen*, der har erklæret sig villig til at overtage det ledige mandat som ordinært medlem.

Hr. *Kjeld Olesen*, som tinget nu har vedtaget at meddele orlov, er ligeledes valgt i Københavns amtskreds.

Som jeg før nævnte, var 1. stedfortræder for

[Tastesen.]

socialdemokratiet i denne amtskreds kulturminister og miljøminister Niels Matthiasen, der som ligeledes nævnt har afslået det ledigblevne mandat som ordinært medlem.

Spørgsmålet om, hvorledes stillingen er for en stedfortræder, der har afslået at modtage et mandat som ordinært medlem, er i sin tid blevet behandlet i udvalget for forretningsordenen og drøftet med indenrigsministeriet, og der var enighed om, at en stedfortræder, der afslår at modtage et ledigblevet mandat som ordinært medlem af folketinget, slettes definitivt af stedfortræderlisten. Han kan derefter ikke komme i betragtning, hvis der inden for valgperioden på ny bliver et mandat ledigt som ordinært medlem, idet hans afslag i praksis ligestilles med et folketingsmedlems mandatnedlæggelse. Han kan heller ikke komme i betragtning, hvis der senere bliver et mandat som midlertidigt medlem ledigt, idet et midlertidigt medlem altid må opfylde betingelserne for at kunne blive ordinært medlem af folketinget.

Jeg kan om sådanne tilfælde henvise til Folketingstidende 1963-64, sp. 1055, og 1969-70, sp. 4887, og kan i øvrigt til orientering tilføje, at forholdet er anderledes, hvis en stedfortræder blot undslår sig for i et givet tilfælde at indtræde som midlertidigt medlem, idet han da i praksis bevarer sin plads på stedfortræderlisten og vil kunne indtræde i folketinget, hvis der senere skulle blive et ordinært mandat ledigt, eller hvis der i anledning af en ny orlovsbevilling skulle blive et midlertidigt mandat ledigt.

Hr. Niels Matthiasen må altså efter det anførte anses som definitivt udgået af stedfortræderlisten for denne valgperiode, og 2. stedfortræder, hr. Hans Jørgen Jensen, indtræder som nævnt som ordinært medlem. Forudsat at han godkendes, bliver det 3. stedfortræder, redaktør *Ole Andersen*, der kommer i betragtning som midlertidigt medlem under hr. Kjeld Olesens orlov, hvad han har erklæret sig villig til.

Endelig har folketinget vedtaget at meddele orlov til hr. *Jes Schmidt*, der er valgt i Sønderjyllands amtskreds, og 1. stedfortræder for centrum-demokraterne i denne amtskreds, kaptajn *Bent Olsen*, Christiansfeld, har erklæret sig villig til at indtræde som midlertidigt medlem.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet disse sager, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling.

1) Forbundsformand Hans Jørgen Jensen godkendes som ordinært medlem af folketinget fra og med i dag, den 19. april 1977,

2) redaktør Ole Andersen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i dag, den 19. april 1977, og

3) kaptajn Bent Olsen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 25. april 1977.

Poul Schlüter (KF):

Den konservative folketingsgruppe agter at stemme for udvalgets indstilling. Når jeg tager ordet på gruppens vegne, så er det i en særlig anledning.

Vi finder i gruppen, at det altid er utilfredsstillende, når nogen, der har opstillet sig til folketingsvalg, alligevel nægter at overtage hvervet. Det, der foreligger for os i dag, er, at kulturministeren har meddelt, at han ikke ønsker at indtræde i det ledige folketingsmandat. Efter reglerne kan man altid nægte at indtræde i et mandat, endog uden begrundelse. Men vi har villet påpege fra konservativ side i dag, at det er utilfredsstillende, at en folketingskandidat, endog en minister, som for få uger siden har ladet sig opstille som folketingskandidat, nægter at overtage mandatet, bl. a. med den virkning, at det offentlige nu påføres udgiften til en ekstra folketingslønning.

Glistrup (FP):

Også i fremskridtspartiet finder vi det særdeles utiltalende og særdeles beklageligt, at kulturministeren har indtaget en sådan holdning i denne sag, bl. a. af de grunde, som hr. Poul Schlüter nu har opregnet. Når man mener, man fortsat kan varetage sit embede som kulturminister, kan man ikke med nogen som helst rimelighed sige, at man ikke har tid og kræfter til at påtage sig det hverv, som man er udpeget af vælgerne til, nemlig at være folketingsmedlem.

Men også vi i fremskridtspartiet er ved vor overvejelse af sagen kommet til det resultat, som hr. Poul Schlüter er kommet til, at det kan ikke nytte noget, at vi stemmer imod, at hr. Hans Jørgen Jensen kan indtræde i folketinget, for folketinget skal jo efter gældende valglov have 179 medlemmer, og det siger sig selv, at man ikke kan tvinge et menneske til at træde ind i folketinget, når vedkommende ikke vil.

[Glistrup].

Men når hr. Niels Matthiasen nu er kommet til det resultat, at han ikke mener at kunne være med i folketinget, så må det logiske være, at han foretager en overvejelse af, om han mener, han fortsat kan påtage sig den byrde at sidde i regeringen. Det må være den rigtige konklusion af dette, at hr. Niels Matthiasen trækker sig ud af regeringen i stedet for at gøre det, som han nu gør, nemlig at påføre skatteyderne den ekstra udgift ved, at han får afsavsvederlag svarende til en folketingsmandsløn oven i sin ministergage, samtidig med at en partifælle får den samme folketingsgage. Her ved desavouerer han den beslutning, som vælgerne i Københavns amt traf ved valget den 15. februar. Det har udviklet sig til en meget trist sag for folkestyret med den holdning, hr. Niels Matthiasen her har taget.

Alfred Hansen (DR):

Foranlediget af de betragtninger, som de to foregående ordførere har givet udtryk for, føler jeg trang til at gøre opmærksom på vor grundlov, som siger, at vi har en tredeling af magten her i landet. Vi har den lovgivende, den udøvende og den dømmende magt, og set ud fra mit synspunkt burde et folketingsmedlem, som udnævnes til minister, omgående nedlægge sit folketingsmandat. Jeg mener, at folketinget er den lovgivende magt, mens regeringen og ministrene er et administrationsapparat, og vi kan ikke acceptere, at vi har en sammenblanding af disse to forhold.

Melchior (CD):

Jeg har ikke været forberedt på denne debat, men jeg vil gerne over for indvendingerne om den ekstra folketingsgage have lov til at sige, at folketinget får vel så også en ekstra arbejdskraft. Hr. Niels Matthiasen er jo minister for to ministerier, og selv om han sikkert både er flittig og kan overkomme mere, så kan der vel ikke ses bort fra, at folketinget også får en – ganske sikkert kompetent – arbejdskraft for pengene; jeg synes derfor, det er lige ved smålighedens ydergrænse at anføre dette argument.

Jeg vil gerne benytte lejligheden, da nu denne debat føres – det var noget, jeg ellers ville have bragt op ved lejlighed, når der forelå forslag om ændring af valgloven – til at sige, at vi også i CD er meget betænkelige ved den praksis, der giver denne sammenblanding af den lovgivende og den udøvende magt, som

den forrige taler talte om. Disse bemærkninger er ikke rettet mod de nuværende ministre, selvfølgelig ikke, der er tale om en principsag, men vi kommer i den situation, at skal der f. eks. stemmes om et tillidsvotum eller mistillidsvotum, så sidder der altså et eller andet sted mellem 10 og 20 af tingets medlemmer, der skal stemme om tillid eller mistillid til sig selv. Det synes vi er en uheldig situation at bringe dem i, bortset fra at det må være umuligt for en minister med den travlhed, der er, virkelig at passe et gruppearbejde og et folketingsarbejde ved siden af.

Vi har altså også sympati for, at man ved lejlighed ser grundigt og nøje på dette spørgsmål. Det er ikke noget, der har hastværk.

Poul Hartling (V):

Venstres gruppe vil stemme for udvalgets indstilling, men på den givne foranledning har jeg lyst til at sige, at for næsten 20 år siden var vi et par stykker, som rejste det spørgsmål, om ikke man burde følge den norske ordning, at når et folketingsmedlem blev medlem af en regering, så afstod han fra at sidde i tinget, og suppleanten blev indkaldt. Det kan der føres en lang, god argumentation for. Det skal jeg afstå fra her og blot henstille til udvalget for forretningsordenen og det udvalg, vi har nedsat om tingets arbejdsgang, at man tager det spørgsmål op, hvordan det bedst kan ordnes.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg vil gerne sige om miljøminister Niels Matthiasens beslutning, at jeg ved, han netop har gjort det, han har gjort, ud fra den risiko, der var for, at han kunne blive angrebet for at gøre noget, der måske kunne synes at være umoralsk.

Som bekendt har miljøministeren udnævnt et folketingsmedlem til en betydelig administrativ post, og dette folketingsmedlem er valgt i den samme kreds, som Niels Matthiasen er valgt i. Ved udnævnelsen af dette folketingsmedlem ville Niels Matthiasen, som det jo er alle bekendt, automatisk indtræde i folketinget. Nogle kunne måske kritisere Niels Matthiasen herfor, og han vurderede det derfor sådan, at når han som minister skulle udnævne et folketingsmedlem, der netop var valgt i den samme kreds, så ville han ikke udsættes for den kritik, og derfor ville han afstå fra at modtage den plads, han i øvrigt i henhold til valgloven har ret til.

[Statsministeren.]

I øvrigt ligger tankegangen tilfældigvis på linje med den norske ordning, som mange tidligere har udtalt sympati for.

Derfor vil jeg sige, at det forekommer mig at være en lidt smålig måde, nogle vurderer dette skridt på. Under alle omstændigheder: Niels Matthiasen har netop gjort det for ikke at kunne angribes for noget, som man måske kunne sige var umoralsk.

Jens Peter Jensen (V):

Den højtærede statsministers fortolkning kan jeg ikke acceptere. Jeg vil i hvert fald for mit eget vedkommende frikendes for, at jeg skulle nære mistanke om, at ministeren har foretaget en udnævnelse, som var usaglig, for selv at kunne få folketingsmandatet.

Må jeg dernæst sige, at det er mig bekendt fra pressen, da den endnu kom i fuld udstrækning, at kulturministeren har søgt mulighed for opstilling til et kommende folketingsvalg. Idet jeg går ud fra, at ministeren forestiller sig en valgsejr for sit parti, at hans regering kan fortsætte, og at han selv kan fortsætte som minister, synes jeg, dette indicerer, at han da ville være parat til at varetage begge funktioner, således som vor valglov indtil videre er indrettet.

Jeg synes, at ministeren skal påtage sig det ansvar, det er at være opstillet og få stemmerne, og derfor påtage sig det mandat. Det andet her, det er krummelureri.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (Tastesen) (S):

Uanset den diskussion, der har været ført, som jo i høj grad drejer sig om principielle spørgsmål, så er det, folketetinget skal tage stilling til, spørgsmålet om godkendelse af stedfortræderne, og jeg vil minde om – for det tilfælde, at man skulle have glemt det i mellemtiden – at der her foreligger en enstemmig indstilling fra samtlige partier, der er repræsenteret i udvalget til valgs prøvelse, om, at de tre stedfortrædere, der er tale om her, kan godkendes, den ene som ordinært medlem og de to som midlertidige medlemmer af folketetinget. Så kan man jo føre den principielle diskussion videre i et andet forum. Det, det drejer sig om, er, at vi nu godkender indstillingen af de tre stedfortrædere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Fjerde næstformand (Ninn-Hansen):

Efter de faldne udtalelser vil jeg finde det rigtigt at dele afstemningen i to dele, sådan at der først foretages afstemning om godkendelse af det nye ordinære medlem.

Udvalgets indstilling om godkendelse af forbundsformand Hans Jørgen Jensen som ordinært medlem af folketetinget fra og med den 19. april 1977
vedtoges enstemmigt med 150 stemmer.

Udvalgets indstilling om godkendelse af redaktør Ole Andersen som midlertidigt medlem af folketetinget fra og med den 19. april 1977 samt af kaptajn Bent Olsen som midlertidigt medlem af folketetinget fra og med den 25. april 1977
vedtoges enstemmigt med 151 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

(Lovforslag nr. L 123. Fremsat 24/3 77. Første behandling 15/4 77. Betænkning 15/4 77).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af færdselslov [af Voigt m. fl.].

(Lovforslag nr. L 71. Fremsat 9/3 77. Første behandling 18/3 77. Betænkning 15/4 77).